

# ส่วนที่ ๑

## บทนำ

### ๑.๑ ความเป็นมา

จากนโยบายของรัฐบาลที่ให้ความสำคัญในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของประชาชน โดยให้นำหลักธรรมคำสอนของศาสนา หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง วิถีวัฒนธรรมอันดีงามของชาติไทยและท้องถิ่น มาสร้างสรรค์สังคมไทยให้เกิดความเข้มแข็งอย่างมีคุณภาพและคุณธรรมผ่านกลไกประชารัฐของรัฐบาล เพื่อสร้างพลังการทำความดีเพื่อชาติของประชาชนในทุกภาคส่วนของสังคมไทย อันจะส่งผลให้การพัฒนาประเทศมีความสมดุล ทั้งด้านวัตถุและจิตใจตามแนวคิด “คุณธรรมนำการพัฒนา” พร้อมทั้งจะก้าวไปสู่สังคมแห่งคุณธรรมตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี โดยให้สังคมเกิดความเข้มแข็งภายในและเกิดกระบวนการสร้างสังคมคุณธรรมแบบ “ระเบิดจากข้างใน” จากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือควบคู่กับระบบเศรษฐกิจเกิดความมั่นคง เข้มแข็งด้วยวิถีวัฒนธรรมไทย และยั่งยืนด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

รัฐบาลมุ่งหวังที่จะเห็น ๓ สถาบันหลักของประเทศ คือ ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์มีความวัฒนาสถาพร เป็นรากฐานเชื่อมโยงให้บ้านเมืองสมานฉันท์สู่ “ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” โดยเฉพาะในปัจจุบันได้มียุทธศาสตร์สำคัญคือ “ประเทศไทย ๔.๐” เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วย “ปัญญา” สร้าง “ความเข้มแข็งจากภายใน” เชื่อมโยงเศรษฐกิจไทยสู่โลกด้วยความสมดุลด้วยการสร้างคนไทยเป็น “มนุษย์ที่สมบูรณ์แบบ” ทั้งด้านพุทธศึกษา ศิลปศึกษา พลศึกษาและจริยศึกษา สร้างสังคมไทยเป็น “สังคมที่เกื้อกูลและแบ่งปัน” ภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เน้นการพึ่งพาตนเอง พึ่งพากันเอง และรวมกลุ่มอย่างมีพลังเพื่อปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจบนความหลากหลายทางชีวภาพ และทางวัฒนธรรม พร้อมกับเติมเต็มด้วยวิทยาการ ความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม เพิ่มมูลค่าการบริการ (Creative Culture High & Value Service) เพื่อผลักดันให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้นและมีการใช้จ่ายที่พอเหมาะกับตนเองซึ่งจะส่งผลให้ประเทศหลุดพ้นจากการเป็นประเทศที่อยู่กับดักทรายได้ปานกลาง โดยเริ่มต้นจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ที่มุ่งเน้นการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากำกับทิศทางการพัฒนาประเทศให้เติบโตอย่างมีดุลยภาพ คำนึงถึงรากฐานการพัฒนาประเทศในระยะยาว คนในชาติได้รับการพัฒนาให้เป็นคนดี คนเก่ง มีคุณธรรม จริยธรรม ความเพียร และมีจิตสำนึกคำนึงถึงผลประโยชน์ของชาติเป็นสำคัญ

การเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบ อาจประกอบด้วยความรู้ในข้อปฏิบัติหลัก ๓ ประการ คือ

๑) การมีหลักธรรมทางศาสนาทุกศาสนาสอนให้คนเป็นคนดีมีคุณธรรม ซึ่งคุณธรรมสำคัญที่ดำรงความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ คือ (๑) ไม่เอาเปรียบคนอื่น (๒) ไม่ละเมิดสิทธิของคนอื่น (๓) ไม่ก้าวร้าว ไม่เสียดสีคนอื่น (๔) ประกอบสัมมาชีพสร้างความเจริญให้สังคม โดยประพฤติตนตามหลักคำสอนของศาสนา อาทิ

#### ๑.๑ พระพุทธศาสนา

สอนให้ละเว้นความชั่ว ทำความดี ทำจิตใจให้บริสุทธิ์ และบำเพ็ญประโยชน์สุข ๓ ประการให้บริบูรณ์แก่คนเป็นอันมาก คือ ๑) อุตตถะ ประโยชน์ตน ๑) ปัตถะ ประโยชน์ผู้อื่น และ ๓) อุภยัตถะ ประโยชน์ส่วนรวม

### ๑.๒ ศาสนาอิสลาม

สอนให้เชื่อมั่นในพระเจ้า ทำความดีละเว้นความชั่ว ไม่ฉ้อโกงผู้อื่น ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น ไม่ใส่ร้าย ส่อเสียดผู้อื่น ประกอบอาชีพสุจริต ปฏิบัติตามหลักศรัทธา (รูกอนอิมาน) หลักปฏิบัติ (รูกอนอิสลาม) และหลักคุณธรรม (เอียะห์ซาน) ในศาสนาอิสลาม

### ๑.๓ ศาสนาคริสต์

สอนให้รักและเชื่อมั่นในพระเจ้า ให้ประพฤติตน เป็นคนดีและหมั่นทำความดี ให้มีใจรักและปรารถนาให้คนอื่นมีความสุข สังคมมีความสงบสันติและมุ่งทำคุณประโยชน์ต่อส่วนรวม

### ๑.๔ ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู

สอนให้รู้จักความละเอียดต่อการทำชั่ว และยึดหลักสามานยธรรมหรือนุชยธรรม ๑๐ ข้อ คือ อุตุน สันโดษอภัยผู้อื่น ช่มใจ ทำใจให้บริสุทธิ์ ไม่ลักขโมย อดกลั่น มีปัญญาวาทางหลุดพ้น มีสัจจะ ไม่โกรธ ทำจิตใจให้สงบ

### ๑.๕ ศาสนาซิกข์

สอนให้มีขันติ มีเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์บำเพ็ญภาวนาชำระล้างจิตใจให้สะอาดอยู่เสมอ รู้จักสามัคคี ไม่ยุแหย่ให้สังคมแตกแยก โอบอุ้มสังคมด้วยเมตตาจิต ช่วยเหลือสังคมทุกชั้นวรรณะ ให้มีความสุข บริจาคหนึ่งในสิบของรายได้ที่หามาได้อย่างสุจริตเพื่อเป็นสาธารณะทาน

**๒) การมีหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตให้มีคุณภาพ** คือ สอนให้รู้จักวางแผนชีวิตที่ถูกต้อง มีความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน คือ รู้จักป้องกันเหตุอันไม่พึงประสงค์ที่จะเกิดขึ้น มีความรู้ควบคู่คุณธรรม ซึ่งปรัชญานี้สอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรม ๗ ประการของพระพุทธศาสนา คือ รู้จักเหตุ-รู้จักผล-รู้จักตน-รู้จักประมาณรู้พอเพียง-รู้จักกาล-รู้จักชุมชน-รู้จักบุคคล และศาสนาอิสลามสอนให้ดำเนินชีวิตแบบพอเพียง รู้จักให้ ไม่โลภ ไม่เบียดเบียนผู้อื่นไม่ฟุ้งเฟ้อหรือฟุ้งเฟ้อ มีความพอดีกับชีวิต มีจิตใจโอบอ้อมอารีรู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือผู้อื่นศาสนาคริสต์สอนให้มีความพอเพียง รู้จักยับยั้งความต้องการไว้ภายในขอบเขตที่เหมาะสม ทำให้เกิดความพอดีพอประมาณ ตลอดจนมีความรักในเพื่อนมนุษย์รู้จักการให้และการแบ่งปัน เป็นสังคมแห่งทางสายกลางที่แบ่งปันกัน ศาสนาพราหมณ์-ฮินดูสอนให้ดำเนินชีวิตอย่างสันโดษ เรียบง่ายช่วยเหลือผู้อื่น โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน และศาสนาซิกข์สอนปฏิบัติตามสังฆธรรมในพระมหาคัมภีร์ศรีคุรุครันถ์ซาฮิบ โดยประกอบสมาธิอาชีพโดยสุจริต ไม่เอาเปรียบผู้อื่น มีความพอเพียง รู้จักพอประหยัดเก็บออม รักสันโดษ ไม่โลภ รับประทานสังคัมและให้เพื่อนมนุษย์ด้วยกาย วาจาและทรัพย์โดยไม่หวังผลตอบแทน

**๓) การรักษาสืบสานวัฒนธรรมอันดีงาม** ซึ่งเป็นสิ่งที่มีมาคู่กับสังคมไทย เป็นความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ความเป็นไทย แสดงถึงเกียรติภูมิ ศักดิ์ศรีของคนไทย ที่ปลูกฝังมาอย่างยาวนานทำให้คนไทยมีจิตสำนึกที่ดีงาม มีความรับผิดชอบ รู้จักรักษาระเบียบวินัย รู้จักพัฒนาตนเองมีความเอื้ออาทร รู้จักสามัคคี มีความรักในสถาบันของชาติคือ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

## ๑.๒ แผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๔)

คณะรัฐมนตรี ได้มีมติเห็นชอบแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรม โดยให้ทุกภาคส่วนใช้เป็นกรอบและทิศทางในการปฏิบัติการส่งเสริมคุณธรรมของทุกหน่วยงาน และนำกลไกประชารัฐมาใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อน ซึ่งเป้าหมายสำคัญของแผนแม่บทฯ คือ “คนมีคุณธรรม สังคมมีคุณธรรม : เติบโตฐานสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

ดำรงชีวิตที่ถูกต้องดีงามตามหลักศาสนา หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และวิถีวัฒนธรรมไทยนำไปสู่ประเทศที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

**๑.๒.๑ เหตุผลและความจำเป็นที่ต้องมีแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๔)**

การจัดทำแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ มีเหตุผลสำคัญที่จำเป็น ๓ ประการ ดังนี้

๑. คนไทยได้ตระหนักในความสำคัญของชาติ ยึดมั่นในหลักธรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ และจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ให้คงอยู่คู่สังคมไทยอย่างมั่นคงและยั่งยืน

๒. เกิดสังคมคุณธรรม อยู่ร่วมกันด้วยความสมานฉันท์ภายใต้หลักธรรมทางศาสนา ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีวิถีวัฒนธรรมอันดีงามตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และโมเดลประเทศไทย ๔.๐ ด้วยการสร้างความเข้มแข็งจากภายใน เพื่อวางรากฐานการพัฒนาประเทศในระยะยาว

๓. แก้ไขปัญหาวิกฤตคุณธรรมของคนในชาติ ให้ “คุณธรรมนำการพัฒนา” ด้วยการบูรณาการของทุกภาคส่วนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

**๑.๒.๒ สารสำคัญของแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๔)**

สารสำคัญของแผนแม่บทฯ คือ การส่งเสริมให้คนในสังคมไทยเป็นคนมีคุณธรรม มีความรักชาติ มีความศรัทธาและยึดมั่นในหลักธรรมทางศาสนา มีความเคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ และส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นแบบอย่างด้านคุณธรรมในประชาคมอาเซียนโดยดำเนินตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และโมเดลประเทศไทย ๔.๐ เพื่อสร้างความเข้มแข็งจากภายในให้คุณธรรมนำการพัฒนา ทำให้สังคมไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน และเป็นสังคมแห่งคุณธรรม

**๑) คุณธรรมที่พึงประสงค์สำหรับสังคมไทย**

คุณธรรมที่พึงประสงค์สำหรับสังคมไทย เพื่อนำสู่ความเป็น “มนุษย์ที่สมบูรณ์” ๔ ประการ คือ “พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา” โดยมีความหมาย ดังนี้

คุณธรรมที่พึงประสงค์สำหรับสังคมไทย			
พอเพียง	วินัย	สุจริต	จิตอาสา
๑. มีความพอประมาณ พอควร พอดี พออยู่ พอกิน มีความสงบ	๑. มีระเบียบและ จริยธรรม ปฏิบัติตนตาม หน้าที่ของพลเมืองดี	๑. ซื่อตรง ซื่อสัตย์ ยึดมั่น ยืนหยัด ในการรักษา ความจริง ความถูกต้อง ความเป็นธรรม	๑. ให้และเสียสละ ประโยชน์ส่วนตน เพื่อส่วนรวม ลงมือทำด้วย ความรักสามัคคี
๒. ไม่โลภ ไม่เบียดเบียน ผู้อื่น สังคม และ สิ่งแวดล้อม	๒. ปฏิบัติตนตามกติกา ขององค์กรและที่สังคม กำหนด	๒. ไม่สนับสนุน ไม่ร่วมมือ ไม่ยินยอมและต่อต้าน การทุจริต ด้วยความ กล้าหาญ	๒. ทำความดีเพื่อความดี เอื้ออาทรต่อคน/สังคม โดยมิได้หวังผลตอบแทน

คุณธรรมที่พึงประสงค์สำหรับสังคมไทย			
พอเพียง	วินัย	สุจริต	จิตอาสา
๓. มีเหตุมีผล ใช้ความรู้ อย่าง รอบคอบรอบด้าน คำนึงถึง ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น	๓. ปฏิบัติตามกฎหมายกติกา จรรยาบรรณของวิชาชีพ	๓. ใช้ดุลยพินิจที่ถูกต้องใน การปฏิบัติต่อบุคคลอื่น อย่างเที่ยงธรรม ไม่เลือก ปฏิบัติ	๓. กตัญญูรู้คุณต่อแผ่นดิน ที่เกิดและผู้มีพระคุณ
๔. มีภูมิคุ้มกันที่ดี รู้เท่า ทันการเปลี่ยนแปลง	๔. เคารพต่อกฎหมาย	๔. ซบเคื่อนสังคมสู่ความ ดีงามและ มีธรรมาภิบาล ด้วยการพูด การกระทำ และการปฏิบัติหน้าที่	๔. ไม่นิ่งดูดายต่อการ ช่วยเหลือสังคมและ ผู้คน จนเป็นนิสัย

## ๒) วิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ และพันธกิจ

### วิสัยทัศน์

สังคมไทยมีคุณธรรมเป็นรากฐานที่สำคัญในการดำรงชีวิต สืบสานความเป็นไทย อยู่ร่วมกันด้วยความ  
สันติสุขในประเทศไทย ประชาคมอาเซียนและประชาคมโลกอย่างยั่งยืน

### เป้าประสงค์

สังคมไทยเป็นสังคมคุณธรรม คนไทยปฏิบัติตนตามหลักคำสอนทางศาสนาที่ตนนับถือ น้อมนำ  
หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติ อารงรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมอันดีงามของไทยและอยู่ร่วมกันด้วยสันติสุขใน  
ประเทศไทย ประชาคมอาเซียนและประชาคมโลกอย่างยั่งยืน

### พันธกิจ

๑. พัฒนาคนให้มีคุณธรรมตามหลักธรรมคำสอนทางศาสนา น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ  
พอเพียงมาเป็นหลักในการพัฒนาคุณภาพชีวิต และดำรงชีวิตตามวิถีวัฒนธรรมอันดีงามของไทย
๒. พัฒนาระบบการบริหารจัดการด้านการส่งเสริมคุณธรรมให้มีประสิทธิภาพในมิติต่างๆ
๓. ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนของสังคม ตระหนักและร่วมกันเป็นเครือข่ายมีส่วนร่วมในกระบวนการ  
ส่งเสริมคุณธรรม เพื่อสร้างสังคมคุณธรรมที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข มีธรรมาภิบาล มีความสมานฉันท์และมีความยั่งยืน
๔. ส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นแบบอย่างด้านคุณธรรมในประชาคมอาเซียนและประชาคมโลก

### ๓) ยุทธศาสตร์การส่งเสริมคุณธรรม

แผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๔) เพื่อวางรากฐาน และส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมสร้างให้สังคมไทยเป็นสังคมคุณธรรมอย่างยั่งยืน โดยเป็นการระเบิดจากข้างใน ให้คนในชุมชนมีความเข้มแข็งและความพร้อมที่จะร่วมส่งเสริมดำเนินการขับเคลื่อนแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดสัมฤทธิ์ผล ได้กำหนดยุทธศาสตร์ การดำเนินงาน ๔ ยุทธศาสตร์ ดังนี้

#### ยุทธศาสตร์ที่ ๑ วางระบบรากฐานการเสริมสร้างคุณธรรม

กลยุทธ์ :

- ๑) วางรากฐานแนวทางในการพัฒนาคุณธรรมให้แก่สังคมทุกภาคส่วน
- ๒) สร้างบรรทัดฐานในการประพฤติปฏิบัติตนในการดำรงชีวิต ประกอบสัมมาชีพ และอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มั่นคง และยั่งยืน

๓) สืบสานความเป็นไทย และยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

ตัวชี้วัดความสำเร็จ : ทุกหน่วยงานมีส่วนร่วมสนับสนุน และดำเนินการส่งเสริมคุณธรรมภายใต้บทบาทหน้าที่ของหน่วยงาน เช่น กำหนดนโยบายส่งเสริมคุณธรรมในหน่วยงานหรือองค์กร การวางแผนงานและจัดทำโครงการ/กิจกรรมเสริมสร้างหรือปลูกฝังคุณธรรมและวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม การยกย่องเชิดชูองค์กรหรือบุคคลผู้มีผลงานดีเด่นในด้านส่งเสริมคุณธรรม ฯลฯ

#### ยุทธศาสตร์ที่ ๒ สร้างความเข้มแข็งในระบบการบริหารจัดการด้านส่งเสริมคุณธรรมให้เป็นเอกภาพ

กลยุทธ์ :

- ๑) สร้างและพัฒนาระบบบริหารจัดการด้านส่งเสริมคุณธรรมให้มีความเข้มแข็ง
- ๒) ขับเคลื่อนระบบบริหารจัดการด้านคุณธรรมให้มีเอกภาพ

ตัวชี้วัดความสำเร็จ :

- ๑) มีระบบกำกับติดตามประเมินผลการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม
  - ๒) มีหลักสูตรหรือจำนวนบุคลากรผู้ทำหน้าที่ในการส่งเสริมคุณธรรม
  - ๓) มีระบบบริหารจัดการทางวิชาการองค์ความรู้เรื่องการส่งเสริมคุณธรรม หรือการวิจัยและพัฒนา
- มาตรฐานการส่งเสริมคุณธรรม
- ๔) มีระบบกลไกสนับสนุนและส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมข้าราชการ/เจ้าหน้าที่/บุคลากร
  - ๕) มีงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม
  - ๖) มีความสมานฉันท์

#### ยุทธศาสตร์ที่ ๓ สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการส่งเสริมคุณธรรม

กลยุทธ์ :

- ๑) การสร้างและขยายภาคีเครือข่ายคุณธรรมให้เพิ่มมากขึ้น
- ๒) ผนึกกำลังทุกภาคส่วนให้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณธรรม เกิดเป็นพลังสร้างสรรค์สามารถ  
ชี้นำสังคม
- ๓) เพื่อสร้างและพัฒนาบุคคลหรือองค์กรเครือข่ายให้เป็นแบบอย่างในการขับเคลื่อนงานส่งเสริมคุณธรรมให้เกิดผลสัมฤทธิ์
- ๔) เพื่อสนับสนุนให้มีการยกย่องเชิดชูบุคคลหรือองค์กรที่ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

ตัวชี้วัดความสำเร็จ :

- ๑) จำนวนสถานศึกษา ชมรม สมาคม ชุมชน หรือองค์กรที่เข้าร่วมเป็นภาคีเครือข่าย
- ๒) จำนวนหน่วยงานที่เผยแพร่คุณธรรมหรือหลักธรรมทางศาสนา เช่น ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มัสยิด โบสถ์คริสต์จักร ฯลฯ
- ๓) มีภาคีเครือข่ายส่งเสริมคุณธรรมดีเด่นระดับชาติ หรือระดับจังหวัด หรือระดับอำเภอ หรือระดับท้องถิ่น
- ๔) มีมาตรการจูงใจทางการเงินและการคลังสำหรับธุรกิจที่ดำเนินการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม
- ๕) มีกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมคุณธรรม

**ยุทธศาสตร์ที่ ๔ ส่งเสริมให้เป็นแบบอย่างด้านคุณธรรมในประชาคมอาเซียนหรือประชาคมโลก**

กลยุทธ์ :

- ๑) สร้างความร่วมมือด้านคุณธรรมระหว่างประชาคมอาเซียนหรือประชาคมโลก
- ๒) ทำให้องค์กร/ชุมชนเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้คู่คุณธรรม บุคลากร/ประชาชนอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขบนหลักการที่เป็นสากล แต่ยังคงเอกลักษณ์ความเป็นไทย

ตัวชี้วัดความสำเร็จ : มีศูนย์เรียนรู้ทางคุณธรรม หลักธรรมทางศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม เพื่อความรู้สู่ประชาคมอาเซียน

**๑.๒.๓ กระบวนการขับเคลื่อนและกำกับติดตาม**

แผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๔) การขับเคลื่อนแผนแม่บทฯ ใช้กลไกภาคีเครือข่ายในภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน ภาคประชาสังคม ภาควิชาชีพ ภาควิชาการภาคสื่อมวลชน และภาคประชาชน บูรณาการทั้งแนวนราบและแนวตั้ง เพื่อขับเคลื่อนการส่งเสริมคุณธรรมในสังคมไทย

**๑.๒.๔ แนวทางการขับเคลื่อน**

แผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๔) มีแนวทางการขับเคลื่อน ดังนี้

๑. สร้างความรู้ความเข้าใจในแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ โดยจัดประชุมสัมมนาหรือการประชุม เชิงปฏิบัติการ
๒. สร้างความเชื่อมโยงกระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๔) และแผนระดับอื่น ๆ
๓. สร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการขับเคลื่อนแผนของภาคีเครือข่ายต่าง ๆ
๔. การเพิ่มความรับผิดชอบและการยอมรับบรรจุเป็นงานสำคัญ
๕. จัดทำแผนงานโครงการ/กิจกรรมรองรับแผนส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติภายใต้งบประมาณของหน่วยงาน

### ๑.๒.๕ การขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติของทุกภาคส่วน

๑) ให้มีคณะกรรมการกำกับติดตามการส่งเสริมในสังคมไทยคณะกรรมการขับเคลื่อนแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติคณะกรรมการด้านวิชาการการส่งเสริมคุณธรรมในสังคมไทยคณะกรรมการด้านประชาสัมพันธ์การส่งเสริมคุณธรรมในสังคมไทยและคณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมในระดับกระทรวงและจังหวัด

๒) ให้หน่วยงาน/องค์กรเครือข่ายต่าง ๆ ดำเนินการวิเคราะห์บูรณาการ ปรับแผนงานโครงการ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๙-๒๕๖๔ ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ในแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ

๓) ให้หน่วยงานต่างๆ นำเสนอกรอบแผนงานการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของหน่วยงาน ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๙-๒๕๖๔ ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์แผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๐ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้จ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปีที่ได้รับจัดสรรไว้แล้วหรือปรับแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงาน ส่วนค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในปีงบประมาณ ๒๕๖๑-๒๕๖๔ ให้เสนอขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีตามความจำเป็นและเหมาะสมพร้อมทั้งให้ดำเนินการ

๔) ให้สำนักงานประมาณ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนงบประมาณ บุคลากรการทบทวนโครงสร้างของส่วนราชการการปรับปรุงกฎระเบียบและการกำหนดตัวชี้วัดรวมทั้งการติดตามประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและเป็นไปตามแผนแม่บทฯ

๕) ให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาตินำแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๔) กำหนดไว้ในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

### ๑.๒.๖ ตัวชี้วัดผลสำเร็จ

๑) ระยะสั้น : กำหนดกรอบระยะเวลาปี ๒๕๕๙-๒๕๖๐ (๑ ปี ๖ เดือน) เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี จึงได้กำหนดตัวชี้วัดในการส่งเสริมคุณธรรมในสังคมไทยตามแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๔) ในระยะสั้นมีกรอบระยะเวลา ๑ ปี ๖ เดือน (เมษายน ๒๕๕๙-กันยายน ๒๕๖๐) โดยแบ่งเป็น ๓ ระยะ ดังนี้

ระยะที่ ๑ (เมษายน-กันยายน ๒๕๕๙) มีตัวชี้วัดดังนี้

๑. ทุกหน่วยงานมีแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมของหน่วยงาน
๒. ทุกหน่วยงานมีแผนปฏิบัติการส่งเสริมคุณธรรมของหน่วยงาน
๓. ทุกหน่วยงาน/องค์กรภาคีเครือข่ายส่งเสริมคุณธรรมมีความรู้ความเข้าใจในแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมในสังคมไทย

๔. เกิดชุมชนคุณธรรม องค์กรคุณธรรม หรือหน่วยงานคุณธรรม จำนวน ๗๐ ชุมชน/องค์กร/หน่วยงานต้นแบบ

ระยะที่ ๒ (ตุลาคม ๒๕๕๙-มีนาคม ๒๕๖๐) มีตัวชี้วัดดังนี้

๑. มีบุคลากรในภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคประชาสังคม ภาคชุมชน ภาคธุรกิจเอกชน ภาควิชาชีพ ภาควิชาการภาคสื่อมวลชน และภาคประชาชน ได้รับการอบรมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเพิ่มมากขึ้น

๒. มีหน่วยงานที่ให้ความสำคัญจัดอบรมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้แก่บุคลากรในภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐภาคประชาสังคม ภาคชุมชน ภาคธุรกิจเอกชน ภาควิชาชีพ ภาควิชาการ ภาคสื่อมวลชน และภาคประชาชนเพิ่มมากขึ้น

๓. มีหน่วยงาน องค์กรที่ส่งเสริมและกระตุ้นการจัดกิจกรรม เทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ เพิ่มมากขึ้น

๔. ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมเทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์เพิ่มมากขึ้น

๕. เกิดชุมชนคุณธรรม องค์กร คุณธรรม หรือหน่วยงานคุณธรรม จำนวน ๗๐๐ ชุมชน/องค์กร/หน่วยงานต้นแบบ

ระยะที่ ๓ (เมษายน-กันยายน ๒๕๖๐) มีตัวชี้วัดดังนี้

๑. มีบุคลากรในภาคส่วนต่าง ๆ ได้รับการอบรมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเพิ่มมากขึ้น ร้อยละ ๑๐ ของระยะที่ ๒

๒. มีหน่วยงานที่ให้ความสำคัญจัดอบรมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้แก่บุคลากรในภาคส่วนต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น ร้อยละ ๑๐ ของระยะที่ ๒

๓. มีหน่วยงาน องค์กรที่ส่งเสริมและกระตุ้นการจัดกิจกรรม เทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ เพิ่มมากขึ้น ร้อยละ ๑๐ ของระยะที่ ๒

๔. ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมเทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ เพิ่มมากขึ้น ร้อยละ ๑๐ ของระยะที่ ๒

๕. เกิดชุมชนคุณธรรม องค์กร คุณธรรม หรือหน่วยงานคุณธรรม เพิ่มมากขึ้น ๗,๐๐๐ ชุมชน/องค์กร/หน่วยงานต้นแบบ

## ๒) ระยะปานกลาง กำหนดกรอบระยะเวลา ปี ๒๕๕๙-๒๕๖๔

ตัวชี้วัดผลสำเร็จ

๑. ทุกหน่วยงาน/องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนมีส่วนร่วมส่งเสริม สนับสนุน และดำเนินการส่งเสริมคุณธรรมในสังคมไทย กำหนดนโยบายการส่งเสริมคุณธรรมภายในองค์กร วางแผนงานจัดทำโครงการกิจกรรมเสริมสร้างปลูกฝังคุณธรรมและวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามให้แก่สังคม

๒. มีการพัฒนาระบบ กลไกการบริหารจัดการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม มีระบบบริหารจัดการทางวิชาการองค์ความรู้ในเรื่องของการส่งเสริมคุณธรรมและความสมานฉันท์ พร้อมทั้ง มีการวิจัยและมีการพัฒนามาตรฐานสาระด้านการส่งเสริมคุณธรรม มีหลักสูตรและจำนวนบุคลากรผู้ทำหน้าที่ในการส่งเสริมคุณธรรม และมีระบบกำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมและความสมานฉันท์ในมิติต่างๆ

๓. มีภาคีเครือข่ายความร่วมมือในการส่งเสริมคุณธรรมในสังคมไทยเพิ่มมากขึ้น

๔. ประเทศไทยเป็นแบบอย่างด้านคุณธรรมในประชาคมอาเซียนและประชาคมโลก

### ๑.๒.๗ ผลสำเร็จที่ได้จากแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๔)

แผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๔) เป็นกลไกสำคัญของรัฐเป็นเสมือนพิมพ์เขียวหรือแนวทางสำหรับทุกภาคส่วนของสังคม ในการขับเคลื่อนส่งเสริมคุณธรรมสู่ประชาชนผลที่ได้รับคือ



**๑) ระดับประชาชน :** ประชาชนมีพฤติกรรมที่ถูกต้องดีงาม ด้วยหลักธรรมทางศาสนา มีความมั่งคั่งเข้มแข็งด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและวิถีวัฒนธรรมไทย

**๒) ระดับสังคม :** องค์กร/ชุมชน/หน่วยงาน เป็นสังคมคุณธรรม ที่ยึดมั่นในสถาบันชาติ สถาบันศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์ มีความเอื้ออาทรและแบ่งปัน

**๓) ระดับประเทศชาติ :** มีความสงบสุข สมานฉันท์ มั่นคงด้วยมิติทางศาสนาอย่างยั่งยืน เป็นแบบอย่างในการส่งเสริมคุณธรรมในประชาคมอาเซียนและประชาคมโลก

#### **๑.๒.๘ การขับเคลื่อนแผนแม่บทฯ ในส่วนกลางและจังหวัด**

การขับเคลื่อนแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๔) สู่การปฏิบัติจะมีหลายระดับ ตั้งแต่แผนของหน่วยงานภาครัฐในส่วนกลาง แล้วกระจายไปในระดับพื้นที่อย่างเป็นขั้นเป็นตอน ตั้งแต่ทิศทาง วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ของแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรม และตัวชี้วัดความสำเร็จลงสู่แผนระดับต่างๆ จากส่วนกลาง สู่ระดับจังหวัด และพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณธรรมของชาติ จึงกำหนดให้หน่วยงานทั้งระดับกระทรวงและระดับจังหวัดจัดทำแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมของหน่วยงาน และแผนปฏิบัติการส่งเสริมคุณธรรมของหน่วยงานตามบริบทของหน่วยงานนั้น โดยกำหนดยุทธศาสตร์การดำเนินงานให้สอดคล้องกับแผนแม่บทฯ รวมทั้งกำหนดตัววัตถุประสงค์ ตัวชี้วัด และหน่วยงานที่รับผิดชอบ ทั้งหน่วยงานหลักและหน่วยงานร่วมดำเนินการ โดยมีการขับเคลื่อนแผนแม่บทฯ ในส่วนกลางและจังหวัด ดังนี้

#### **การแต่งตั้งอนุกรรมการส่งเสริมคุณธรรมระดับกระทรวง/ระดับจังหวัด**

**ระดับกระทรวง** ตามแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๔) ให้หน่วยงานระดับกระทรวง มีคณะอนุกรรมการส่งเสริมคุณธรรมระดับกระทรวง ซึ่งแต่งตั้งโดยปลัดกระทรวง ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงเป็นประธานอนุกรรมการ รองปลัดกระทรวงเป็นอนุกรรมการและเลขานุการ ผู้ทรงคุณวุฒิ และอธิบดีกรมต่าง ๆ เป็นอนุกรรมการ ทั้งนี้จำนวนอนุกรรมการให้พิจารณาแต่งตั้งตามความเหมาะสมของแต่ละหน่วยงาน โดยให้มีหน้าที่ขับเคลื่อนแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ประสานงาน และกำกับติดตามการส่งเสริมคุณธรรมในหน่วยงาน เพื่อส่งเสริมให้ข้าราชการและประชาชนมีคุณธรรม และมีการเร่งรัดติดตามประเมินผลภายใต้บทบาทหน้าที่และงบประมาณของหน่วยงาน รวมทั้งรายงานผลความก้าวหน้าต่อคณะอนุกรรมการกำกับติดตามการส่งเสริมคุณธรรมในสังคมไทย และคณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติตามลำดับ เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรี

**ระดับจังหวัด** ตามแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๔) ให้หน่วยงานระดับจังหวัด มีคณะอนุกรรมการส่งเสริมคุณธรรมระดับจังหวัด ซึ่งแต่งตั้งโดยผู้ว่าราชการจังหวัด ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานอนุกรรมการ หัวหน้าส่วนราชการในจังหวัด/ผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นอนุกรรมการ และวัฒนธรรมจังหวัดเป็นอนุกรรมการและเลขานุการ ทั้งนี้จำนวนอนุกรรมการให้พิจารณาแต่งตั้งตามความเหมาะสมของแต่ละจังหวัด โดยให้มีหน้าที่ขับเคลื่อนแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ประสานงาน และกำกับติดตามการส่งเสริมคุณธรรมในหน่วยงาน เพื่อส่งเสริมให้ข้าราชการและประชาชนมีคุณธรรม และมีการเร่งรัดติดตามประเมินผลภายใต้บทบาทหน้าที่และงบประมาณของหน่วยงาน รวมทั้งรายงานผลความก้าวหน้าต่อคณะอนุกรรมการกำกับติดตามการส่งเสริมคุณธรรมในสังคมไทย และคณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติตามลำดับ เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรี

“ประเทศชาติและประชาชน  
มั่นคง สงบสุขด้วยมิติทางศาสนา  
มั่งคั่ง เข้มแข็งด้วยวิถีวัฒนธรรมไทย  
ยั่งยืน ด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

